

hogy ebből a gyűlöletbeszéd szankcionálásának kontraproduktív volta és felfüggesztése következik. Azt viszont már vitatnám, hogy a Charlie Hebdo-s példa megfelelő lenne ennek alátámasztására. Persze, nem állítom azt, hogy egyszerű kérdéssel állunk itt szemben: egyfelől igaz, hogy egy karikatúrával nem lehet vitatkozni, a sokak legszentebb meggyőződéseivel való gúnyolódás pusztán ténye csak vérlázító lehet. Másfelől a vita elvi lehetőségének a biztosításán túl alig van eszközünk arra, hogy ezt orvosolni tudjuk, hiszen egy vita lefolytatására nem kényszeríthetünk senkit, még akkor sem egyébként, ha nyilvánvaló a közvélemény befolyásolásának a ténye. Nem zárható ki ugyanis, hogy a képviselőt elve nemcsak annak köszönheti népszerűségét, hogy a nagy lélekszámú politikai közösségek önkormányzásának a lehetőségét szavatolja, hanem annak is, hogy segítségével módunkban áll anélkül megszabadulni ilyen vagy amolyan módon nyakunkba szakadt előjáróinktól, hogy erre irányuló döntésünkről különösebben számot kellene adnunk.

Komolyabbra fordítva a szót, mindig kérdéses persze egy konkrét politikai közösség határainak megvonása, de ezen túlmenően: egyáltalán ki(k) és milyen feltételek mellett jelenthetnek be igényt arra, hogy adott politikai közösség tagjaivá váljanak, és ha feltételelesen és időlegesen elfogadják erre irányuló igényüket, akkor milyen feltételek szabhatók a közösségi tagság véglegessé válásához? Talán így, ebben a formában itt kissé túlzó a kérdésfelvetésünk, de úgy tűnik, nem kerülhetjük meg a kollektív

jogok kérdését, nevezetesen azt a kérdést, hogy egy testületet, szervezetet, kulturális közösséget mint politikai részentitást – legyen ez bármilyen alapon szerveződő –, megilletnek-e külön jogok, és ha igen, akkor ezek milyen viszonyban kell, hogy álljanak az egyetemes emberi és az állam polgárait egyként érvényes jogokkal.

A kötetben vizsgált alapkérdések szervezen összefüggnek, és egy olyan szigorú szerkezetű problémamátrixot rajzolnak fel, ahol a bármelyik kérdés tisztázása során adott lehetséges válaszok, illetve érvelések szükségképpen kihatnak a többi kérdés megválaszolására során megfogalmazható érvek és ellenérvek készletére. Ez a problémamátrix egyértelműen a polgári forradalmakkal és az azok során megfogalmazott követelésekkel „állt össze”, s bár a könyv hatalmas érdeme, hogy feszes és lebilincselő gondolatmenetben világossá teszi az összefüggéseket, azt is megmutatja, hogy végső soron nem szükségszerű, hogy a közösségi létünknek ezek a problémái pontosan így és így konfigurálódjanak. Legalább ennyire tanulságos az is, ahogyan közös politikai tapasztalatunknak ez az egyszerre szuggesztív és világos, azaz magasabb reflexiós szinten megfogalmazott olvasata, miközben inspirálóan segíti politikai önmegértésünket, kíméletlenül rá is mutat az ezt a politikai tudatot belülről feszítő ellentmondásokra is, amelyekkel szembesülnünk kell.

Ilyés Szilárd Zoltán

Az önmagaság metamorfózisai és határai

Kovács Attila: Az önmagaság nyomában. Az én feloldódásának módozatai a posztmodern korban. Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság – Kolozsvár 2019. 152 old.

Jean-Paul Sartre „A lét nyomában” címet adja A lét és a semmi vizsgálódásait indító fejezetnek, a trivialis gyanújától nem mentesen az éppencsak odapillantó értelmezői attitűd számára, hiszen mi-féle nyomába-eredést igényel, sőt tehet egyáltalán

lehetővé a mindenütt, még magában a kérdezőben is jelenlevő? Mi kényszerít arra, hogy a lét után nyomozzunk, amikor éppenhogy benne állunk „tetőtől talpig”, a magunk létevel egyetemben? Tétélezhető-e távolságvonatközös a létől, mindenütt és mindenben

jelenvalósága közepette? Avagy a lét csak a „nyomát” hagyta hátra számunkra a létfenoménékben, a fenomenén tehát – a fenomenológia eredeti elvárása ellenére – mégsem teljes értékű megjelenés, és a fenomenén léte ontológiailag nem egyenértékű a lét fenomenójével?

Hasonló hermeneutikai szituáció áll elő, ha önmagaságunk nyomába eredünk. Az önmagaság tematizálását közvetlenül és eredendően, az alteritás által nem eleve és elvileg ellehetetlenítve csakis én magam, vagyis az önmaga valósíthatja meg, banalitást és paradoxitát egyszerre produkálva, a kérdésfeltevést tételező/receptáló tudat metafizikai érzékenysége függvényében. Könnyen belátható ugyanis, hogy egyrészt önmagam számára én magam, vagyis „a legközelebbi” vagyok, ami fölöslegessé teszi az azonosító utánajárást, másrészt ez nem is volna érdemben lehetséges az én általi, saját éntől való hermeneutikai távolságvonatkozás konstituálásának elvileg mindig problematikus volta miatt. Az önmagaság kétszeres egyetemességben tartózkodik, a lét egyetemességével egyszerre az én önmaga számára való egyetemességébe is be van zárva.

Látható tehát, hogy akár a lét, akár az én kérdésköréhez kapcsolódó témafelvetés a szükséges-ségét és tulajdonképpeni lehetőségét illető sem-sem negatívításába ütközik.

Ezeknek a tematizációs nehézségeknek Kovács Attila minden bizonnyal a tudatában volt/van, ennek ellenére (vagy inkább: éppen ezért?) legújabb könyve *Az önmagaság nyomában* címet viseli. Ezt a tudatosságot már a bevezetőben megfogalmazott, az élet lényegét és a filozófia ezzel kapcsolatos tematizálásait illető, az élet (le)élése és egyben megmaradása nem kevésbé paradox igényének felmutatása is sejteni engedi: „A filozófia abból az eredendő törekvésből jött létre [...], hogy a kecskét is megetessük, és a káposzta is megmaradjon. Más szóval a kérdés a következő: hogyan tudjuk úgy lélni, megélni életünket, hogy egyúttal meg is őrizzük, illetve megmaradjon?” (7.)

A címben megfogalmazott témafelvetésből adódó nehézségek áthidalására/megkerülésére a könyv

olvasásához hozzákezdő több tárgyalási módra is tippelhet: a) tiszta fogalmi analitika alkalmazása, az énség/önmagaság kváziparadox, alteritással terhelt fenomenális állagának kibontása, egyfajta tiszta fenomenológiai leírás; b) a hívószóval nem sok kapcsolatot tartó, azt csak egyfajta divatos mélységeket sejtető, de igazából nem tematizált, hanem inkább különben fontos és aktuális köznapi és különböző kultúrterületi besorolhatóságú témáknak a jelzett tematika igazi lényegéhez visszatérítő módszertani tudatosságot nélkülöző boncolgatása; c) egyfajta alkalmazott filozófiai diskurzus, az önmagaság különböző kultúrterületeken fellelhető jelenségkomplexumainak kevésbé radikális, nem elsősorban az önmagaság megnyilvánulásaiént azonosított jelenségek fenomenális állagára, hanem inkább ezek sokféleségére és metamorfózisaira, esetenként felszívódásukra/alterálódásukra koncentráció fenomenológiai vizsgálódás, amelynek során a tiszta fenomenológiai elemzésnek tett kompromisszumot az időnként felbukkanó „visszatérítő” módszertani tudatosság igyekszik kompenzálni.

A közbülső változat igazából a megkerülés stratégiájával volna azonos, az első pedig a fenomenológia igazi klasszikusaihoz illő és tőlük elvárható értelmezői attitűd lenne. Megítélésünk szerint Kovács Attila könyvében – jó érzékkel – a témához való közeledés itt jelzett harmadik útját választja, amire egyébként mindjárt a szűkebb kontextusba helyező témaorientációs alcím is következtetni enged. Ez a betájolás egyben azt is jelzi, hogy az önmagaság általános metafizikai kérdésének tárgyalása során a szerző egyrészt egészen konkrét történelmi szempontokat és hivatkozási anyagot kíván működtetni, másrészt hogy az önmagaság jelenségének posztmodernkori specifikumát annak leépülési, a sokféleképpen értelmezett másságban való feloldódási tendenciájában látja, talán nem minden nosztalgiait és moralizáló attitűdöt nélkülöző felhangokkal.

Az önmagaság itt jelzett posztmodernkori jelenségvilágát és folyamatait Kovács Attila könyve hét fejezetre tagolt diskurzus keretében tárgyalja, az alapmondanivaló azonban igazából négy tematikai egységet képez, az első négy fejezet ugyanis

megítélésünk szerint lényegileg ugyanazon témakörbe illeszkedik. „A totalitarizmus (egyik) leckéje”, a „Homo consumericus”, a „Totális fogyasztás és értéktudat”, valamint az „Önmagaságunk a fogyasztás útvesztőjében” című fejezetekről van szó, amelyekben a hangsúly a jelenlegi gazdasági-társadalmi-politikai világfolyamatok én-ellenes, autentikus önmagaságunkat erodáló hatásmechanizmusainak azonosítására és elemzésére esik. A szerző a totalitarizmus jelenségét a gazdasági-technikai globalizáció oldaláról közelíti meg, annak a munkahipotézisnek a mentén, miszerint utóbbi lényege szerint egyrészt a totalitarizmus általános fogalmának meghatározó jegyeit viseli magán, másrészt mélyszerkezeti és működési összetevőinek elemzése messzemenően hozzájárul a szokványosan politikai konotációkban elgondolt jelenség mélyebb megértéséhez. Ezáltal a szerző kiszélesíti a totalitarizmus hagyományos, a história és a politikum szférájára redukált értelmét, azt a jelenkori gazdasági-technikai szféra szerveződési és működési módozataira és hatásmechanizmusaira is jellemzőnek tekintve, mindezeket az elemzéseket, a tulajdonképpeni témafelvetésnek megfelelően, énfilozófiai összefüggésekbe ágyazva. Sor kerül ugyanakkor a fogyasztás fenomenológiájának felvázolására, azt a munkahipotézist bizonyítandó, hogy a fogyasztás és a termelés hagyományos értelmezései, amelyek a két kategória oppozicionális és komplementaritási viszonyát emelik ki, sablonos és leegyszerűsítő jellegűek, és képtelenek megragadni a fogyasztás mélyebb, az ember ontológiai-etikai dimenziójához közelebb álló lényegét. Emiatt persze arra is alkalmatlanok, hogy a fogyasztás jelenlegi, az emberi egzisztenciát mélyrehatóan, boldogságdimenziójában és autentikus önmagasági aspektusaiban érintő szerepváltozásait, a homo consumericus jelenségét tematizálják és értelmezzék.

Mindezek után némiképp elméletibb/fenomenologiaibb, az önmagaság jelenségvilágának a gazdasági, politikai, technikai mindennapiság produktumaiban és folyamataiban fellelhető arculatainak és átalakulásainak feltérképezése helyett inkább az önmagaság fenomenójának fogalmi elemzésére

fókuszáló részek következnek. „Az önmagaság és a másság arculatai az identitás kontextusában” című fejezet lényegileg az önmagaság és másság kategóriáinak korrelatív elemzését tűzi ki célul, maghaladni szándékozva a kettő szokványos, dichotómiára épülő értelmezését, amellet a posztmodernitásnak tulajdonított felismerésnek az igaza mellett érvelve, miszerint az ipszeitás és az alteritás nem egymást kizáró ellentétként feszül egymásnak, hanem önmagaságunk realizációja a másság akceptáló-beépítő recepciója által és módján feltételezett. Az itt található fejtegetésekhez hivatkozási alapul a filozófiatörténet olyan klasszikus alakjainak vonatkozó gondolatai szolgálnak, mint Arisztotelész, Nietzsche, Sartre, Lévinas.

A könyv utolsó fejezete az „Önmagaságunk a(z) (a)normalitás kényes határán” címet viseli, egyenes utalással arra, hogy az önmagaság fenomenójának vizsgálata ezúttal túlnyomóan pszichológiai, pszichopatológiai vagy éppenséggel egyfajta betegségfenomenológiai értelmezési horizontból történik, egyebek mellett olyan kategóriák és tematizálások felmutatásának szándékával, mint az autista vagy szkizofrén önmagaság, patológikus valóságélmény, az örültség episztemológiája stb. Az argumentáció tétje lényegileg ezeknek a jelenségeknek a fenomenológiai átértékelése, aminek legfontosabb hozadéka a normalitás-anormalitás dichotómiájának az önmagaság vonatkozásában való relativizálása, az anormalitás önmagaság-konstitúciós funkciójának érzékeltetése, illetve, mindezekkel összefüggésben, az anormalitás és egyáltalában a betegség szokványosan negatív megítélése kulturális paradigmák általi meghatározottságának kiemelése, és ezen az alapon való megkérdőjelezése. Ez a tematika egyébként a szerző előzőleg publikált, Az önmagaság fenomenológiája című könyvében is felbukkan.

A könyv metafizikai szempontból talán legérdekesebb felvetését észleléslélektani jelenségek, jelesül a tapintás fenomenológiai és énfilozófiai relevanciájának tematizálása képezi, annak fenomenál-ontológiai átértelmezése révén, amely az utolsó előtti, „Az önmagaság határai. Az arisztotelészi

tapintásfogalom és a fenomenológia problémája” címet viselő fejezet vizsgálódásait jellemzi. Ezekben a fejtegetésekben érvényesül talán a legtisztább, mondhatni radikálisabb formájában az a fenomenológiai értelmezési horizont, amely a többi tematikai egység elemzéseit is irányította, ezek esetében azonban mintegy a háttérből, egyfajta nemreflektált módszertani előfeltevésként működött, amennyiben ezekben a szerző elsődlegesen nem a fenomenológia alapfelvetéseinek és téziseinek az adott konkrét vizsgálati anyagon való tiszta megmutatkozásának igazolására, mondhatni nem a fenomén fenomenalitására fókuszál. Az itt található elemzésekben azonban, a címbeli utalásból is gyaníthatóan, az önmagaság kérdése egy letisztultabb fenomenológiai horizontból, egyenesen a fenomenológia alapproblémájával összefüggésben kerül felvetésre, ráadásul egy attól látszólag távol álló, mondhatni „legföldrözragdtabb” érzék, a tapintás vonatkozásában, ezzel az ellentétezzéssel is hangsúlyozandó a fenomenológiai tematizálás (kvázi) univerzális érvényességét.

Mert mi is a fenomenológia problémája? Lényegileg az, hogy a fenomén, a megjelenő/megmutató teljes értékű megmutatkozás-e, „maga a dolog” mutatkozik-e meg a megmutatkozásban, még akkor is, ha a megmutatkozás mint olyan a „valaki számára valóság” struktúráját hordozza, amihez viszont lerázhatatlanul hozzátapad egyfajta, a „maga a dolog” irányába ható önidentitásromboló funkció? A fenomenológia tehát már alapfelvetésében beleütközik a fenomén „tisztasága” ellenében működő, alteráló dichotómia problémájába. Ezért nem véletlen, hogy a nagy klasszikusoknál, Husserltől Heideggerig és tovább, olyan hermeneutikai kategóriák bukkannak fel, amelyek ezt a dichotómiát az „egyszerre-lét” struktúrája irányába hivatottak enyhíteni (transzcendentális egó, világban-benne-lét, Dasein). Mindezzel összefüggésben megállapítható, hogy a „tapintás esete”, fenti megítélésével ellentétben, éppen hogy a legfenomenológiaibb, a fenomenológia alapfelvetéseinek igazolására leginkább alkalmas észleleti jelenség, és ezáltal a többi érzék is mintegy fenomenológiai rehabilitációt

nyer; ugyanis „minden érzék tapintásalapú”, ahogyan a szerző Arisztotelészre hivatkozva megjegyzi. Míg azonban a többi érzék esetében az érzékelés valamilyen közvetítő közegen keresztül történik, addig a tapintás közvetlen, amennyiben itt kiiktatódik a közvetítő közeg, ez ugyanis maga a tapintó. Tapintáskor tehát, amint a szerző Rémi Brague-ra és Arisztotelészre hivatkozva megjegyzi, „nem a közeg által érzékelünk, hanem vele együtt” (109.); illetve: „a dolgok és az én jelenlétem az érzékelésben megegyezik” (109.). Ezek után nem véletlen (fenti megállapításainkkal is egybehangzóan), hogy a szerző a továbbiakban az arisztotelészi tapintásfogalom kapcsán az Arisztotelész–Husserl–Heidegger párhuzam irányába tájékozódik, és az sem, hogy sorrendben a nusz poietikosz – nusz pathétikosz, aktív szintézis – passzív szintézis fogalom párok, illetve a Dasein kategóriája kerülnek szóba.

Adódnak persze újabb, a nyugvópontra jutást ellehetetlenítő kérdések: Ebben a másság receptálását lehetővé tevő „tapintás-közelségben” nem szenved-e mind az Én, mind a Más olyan módosulást, amelynek során egyik sem marad „önmaga”, mert az ezt a kettősséget generáló határvonal nyomtalanul és ellenőrizhetetlenül felszívódik? Azáltal, hogy a tapintás közvetlenségében végső soron és szigorú értelemben mindig csak saját magamat érzékelem, nem tűnik-e el a világból éppen az annak az Én viszonylatában végtelen felét kitevő Másság fenoménje, miáltal maga az Én is megfosztatik kontrasztuális alapjától, és fogalmi értelmét veszti ebben a Másságnélküli „egy-létben”? A tapintás esete által reprezentált „önmagam és a más egy és ugyanazon entitás vagyunk” szituációban paradoxális módon nem éppen a fenomenológia alapproblémája marad-e alap nélkül, az ellehetetlenülés módján való „megoldás” formájában?

Ezek a felvetések az említett fejezetben közvetlen vagy közvetettebb formában mind felbukkannak, és a helyesen megválasztott értelmezői alapállásnak tudható be, hogy a szerző a „választ” rájuk így idézőjelesen, inkább az elmélyítő belegondolás módján képzelet el. A felsorolás elején szereplő felvetésekre való reflexiók – összhangban a könyv

alcímében pontosított tematikai orientációval – afelel konkludálnak, hogy az Én-nek a külvilágot illető receptálási módozataiban az Én végeredményben önmagába zárul, illetve – másként fogalmazva – az Én lényegében véve feloldódik a „másikban”, hiszen, amint a tapintás jelenségének fenomenológiai elemzése mutatja, a „belül és a kívül”, az önmaga és a világ határai eltolódnak, relativizálódnak. A tapintás jelenségének a fenomenológia problémájával összefüggésben való tematizálása pedig – lényegileg analóg módon az előbbi konkluzionális megállapításokkal – a „megoldás” helyett éppen hogy az alapproblémának a tapintás fenoménje szemszögéből való újrafogalmazásában finalizálódik: „Hasonlóan a reflexióhoz, amely tételezi a transzcendentális én tiszta negativitását mint reflexív pólust, a tapintásnak is kell legyen egy »tapintathatatlanság«, amely lehetővé teszi.” (114.)

Mindent egybevetve megállapítható, hogy Kovács Attila könyve filozofiatörténetileg immár nagy karriert befutott és mindmáig aktuális, ugyanakkor mindennapi énünk szintjén is felbukkanó kérdéskört tematizál, amelynek tárgyalásában sikeresen alkalmaz egyfajta „enyhébb”, elsősorban nem magát a fenomenológia alaptételeit megcélzó, de ilyen vonatkozásokat is érintő fenomenológiai horizontba ágyazott értelmezői apparátust, kifinomult problémálatásról és elmélyült elemzői készségről téve tanúbizonyságot.

A recenzió műfajából adódó kötelező kritikai észrevételekként a következőket hozhatjuk fel:

a) a módszertani tudatosság, illetve a tematikai és módszertani metareflexiók esetenkénti hiánya. (Arra gondolunk, hogy a szerző néha túlságosan belefeledkezik egy-egy a módszertani megközelítés szempontjából kiemelten problematikus kérdésnek kizárólagosan a tárgyszinten való tárgyalásába, nem jelezve a téma jellegéből adódó hermeneutikai szituáció kényes/problematikus voltát. Példaként a szkizofrén énkép és éntudat szükségképpen kívülről-vizsgálatának hermeneutikai problematikusságát hozhatjuk fel, vagy az ezekre vonatkozó, magától

a szkizofrén éntől származó jelzések/beszámolók hitelességének kérdését.)

b) egyfajta nem-tematizált, kissé utópisztikus és moralizáló értelmezői attitűd, amely esetenként belengi az argumentáció érzelmi háttérét, elsősorban a gazdasági-technikai globalizáció én-ellenes hatásainak negatív, ugyanakkor az én felelősségének hatáskörébe is utalható voltának megítéléséből kikövetkeztethetően.

Előbbi vonatkozásban természetesen belátható, hogy az állandó metamódszertani visszacsatolás zavaróan zsúfolttá tette volna a diskurzust a tulajdonképpen tárgyszöveg és a módszertani önreflexiókat tartalmazó szövegek kváziegyidejű jelenléte miatt. Utóbbi esetben pedig nyilvánvaló az, hogy a moralitás legalább távolról ható szempontját nemigen nélkülözheti az „emberi jelenséghez” kapcsolódó valamely kérdéskört tematizáló egyetlen diskurzus sem. Az igaz, hogy viszont tudatosítható, illetve tudatosítandó.

Végeredményben megállapítható, hogy könyvében Kovács Attila az önmagaság elvont metafizikai témája kapcsán és közegeiben a mindennapi gazdasági, társadalmi, politikai és magánemberi élet problémáira, ugyanakkor általános filozófiai felvetésekre is reagál, mintegy azok filozófiai reflexióit nyújtva. Elemzéseinek tematikája, szövete és finalitása az alkalmazott és elméleti filozófiai kutatás kvalitásait egyaránt hordozza. Tanulmányainak egyik kimondatlan üzenete, hogy a dolgok sohasem teljesen azok, amiknek látszanak, és a „dolgokra merőleges” filozófiai analízis rendszerint árnyalatokat, átmeneteket, nem sejtett mélységeket és összefüggéseket tapasztal. Erre utalhat egyebek mellett a már említett bevezetőben szereplő „kecske és káposzta” metafora („A filozófus, a kecske és a káposzta”), amely a filozófus mellett szerepeltetve a kontrasztra építő figyelemfelkeltő hívószóként is értelmezhető és értékelhető.

Kovács Attila könyve az Egyetemi Műhely Kiadó Monográfiák sorozatának 4. köteteként jelent meg.

Petki Pál

Contents

Huba Csiki: Imagination and Fantasy.....	1
Pál Petki: Questioning, Denial and Nothing. Contribution to Sartre’s Interpretation of Nothing.....	8
Mihály Szilágyi-Gál: The Aesthetic Presence of the ”Other” in Hobbes’s Social Contract Theory.....	21
Vasile Prahovean: From the Tyranny of Majority to Soft Despotism.....	26
Lajos András Kiss: The Categories of “Political” and “Exceptional” in Claude Lefort’s Political Philosophy.....	32
Botond Bakcsi: Populism and the Paradox of Popular Sovereignty.....	45
János I. Tóth: The Two Forms of Diversity and Homogenization.....	55
Gizella Horváth: The Visual Creativity of Protests (Romania, 2016-2019).....	63
Dénes Tamás: Can Digital be Natural?.....	71
Adrienne Gálosi: Ut Pictura Poesis – Some Remarks on the History Leading to the Post-Medium Condition.....	79
Mónika Jáger-Péter: The Language of Pictures.....	97
Károly Veress: Is Hermeneutic Criticism Possible?.....	106

Workshop

Amália Soós: Augustine on the Unity of Being and Good.....	142
Erzsébet Kerekes: Hannah Arendt on the Concept of Love of Saint Augustine.....	153
Dávid Horváth: Belonging-Together and Beyond. Heideggerian Interpretations of 3rd Fragment of Parmenides.....	171
Erika Fám: Picture-networks.....	190
Alpár Gergely P.: The Limits of the Formal Treatment of Language.....	198

Reviews

András A. Gergely: Common Consciousness, Cult and Inheritance in Comprehension.....	207
Botond Bakcsi: Passages of Philosophy.....	221
András Áron Ivácson: Science after the Neoliberal Turn.....	223
Annamária Lázár: Five-Hundred Years of Histories.....	225
Szilárd-Zoltán Ilyés: Our Things in Common.....	227
Pál Petki: Metamorphoses and the Limits of the Self.....	232

Cuprins

Csiki Huba: Imaginație și fantezie.....	1
Petki Pál: Interogarea, negarea și nimicul. Contribuții la interpretarea analizelor referitoare la neant ale lui Sartre	8
Szilágyi-Gál Mihály: Prezența estetică al „celuilalt” în teoria contractuală a lui Hobbes.....	21
Vasile Prahovean: De la tirania majorității la despotismul blajin	26
Kiss Lajos András: „Politic”-ul și categoria de „excepție” în filosofia politică a lui Claude Lefort.....	32
Bakcsi Botond: Populismul și paradoxul suveranității populare	45
Tóth I. János: Cele două forme ale diversității și omogenizarea	55
Horváth Gizella: Creativitatea vizuală a protestelor (România, 2016-2019)	63
Tamás Dénes: Poate fi digitalul natural?.....	71
Gálosi Adrienne: Ut Pictura Poesis – Contribuții la preistoria stării de postmedialitate	79
Jáger-Péter Mónika: Limbajul imaginilor.....	97
Veress Károly: Este posibilă critica hermeneutică?.....	106

Atelier

Soós Amália: Unitatea ființei și a binelui în filosofia lui Augustin.....	142
Kerekes Erzsébet: Hannah Arendt și conceptul de iubire la Sfântul Augustin	153
Horváth Dávid: Dincoace și dincolo de coapartenență. Interpretările heideggeriene ale fragmentului nr. 3 de Parmenide.....	171
Fám Erika: Rețele de imagini	190
Gergely P. Alpár: Limitele tratării formale a limbajului	198

Recenzii

A. Gergely András: Conștiință comună, cult, moștenire în comprehensiune	207
Bakcsi Botond: Pasaje filosofice.....	221
Ivácson András Áron: Știința după cotitura neoliberală	223
Lázár Annamária: Istoria ale unei perioade de cinci sute de ani	225
Ilyés Szilárd-Zoltán: Despre treburile/lucrurile noastre comune.....	227
Petki Pál: Metamorfozele și limitele Sinelui	232

Tartalom

Csiki Huba: Imagináció és fantázia	1
Petki Pál: A kérdezés, a tagadás és a semmi	8
Szilágyi-Gál Mihály: A „másik” esztétikai jelenléte Hobbes szerződéselméletében	21
Prahovean Vasile: A többség zsarnokságától a szelíd önkényuralomig	26
Kiss Lajos András: A „politikai” és a „kivétel” kategóriája Claude Lefort politikafilozófiájában	32
Bakcsi Botond: A populizmus és a népszuverenitás paradoxonja	45
Tóth I. János: A sokféleség két formája és a homogenizáció	55
Horváth Gizella: Tüntetések vizuális kreativitása	63
Tamás Dénes: Lehet-e természetes a digitális?	71
Gálosi Adrienne: Ut pictura poesis – adalék a posztmediális állapot előtörténetéhez	79
Jáger-Péter Mónika: A kép „nyelve”	97
Veress Károly: Lehetséges-e hermeneutikai kritika?	106

Műhely

Soós Amália: A lét és a jó egysége Augustinus filozófiájában	142
Kerekes Erzsébet: Hannah Arendt az ágostoni szeretetfogalomról	153
Horváth Dávid: Az összetartozáson innen és túl	171
Fám Erika: Képhálók	190
Gergely P. Alpár: A nyelv formális megközelítésének a korlátai	198

Szemle

A. Gergely András: Közös tudás, kultusz, örökség-megértés	207
Bakcsi Botond: Filozófiai átjárások	221
Ivácson András Áron: A tudomány a neoliberais fordulat után	223
Lázár Annamária: Ötszáz év történéseiről	225
Ilyés Szilárd-Zoltán: Közös dolgainkról	227
Petki Pál: Az önmagaság metamorfózisai és határai	232

